

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

ĢEOGRĀFIJA

Augstākais mācību satura apguves līmenis

**Centralizētais eksāmens 2025./26. m. g.
12.06.2026.**

Vita Jaunozola, VIAA

Iveta Eglīte, KCV

2026.g. 8. janvāris

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena programma. Sasniedzamo rezultātu veidi

SR veids	SR grupa	Īpatsvars, %
Zināšanas un izpratne	Zina un lieto ģeogrāfijai raksturīgus faktus, nosaukumus, nozīmīgas sakarības, teorijas, jēdzienus un terminus, vietu raksturiezīmes.	25
Prasmes	Skaidro un pamato ģeogrāfisku procesu, parādību un notikumu norisi dabā un sabiedrībā, to cēloņus, sekas, izvietojumu un mijiedarbību; ģeogrāfisko vietu un objektu raksturīgās iezīmes, izmaiņas, kopīgo un atšķirīgo.	50
	Argumentē – veido zinātniskus argumentus un pretargumentus, izvirzot apgalvojumus, izvēloties atbilstošus pierādījumus un pamatojot apgalvojuma saistību ar pierādījumiem; izvērtē un salīdzina zinātniskus argumentus un pretargumentus.	
	Modelē – ģeogrāfisku procesu un parādību norisi, izmaiņas, mijiedarbību un izvietojumu.	
	Analītiski spriež – secinot, klasificējot, prognozējot analītiski spriež par ģeogrāfiskajiem procesiem, parādībām un vietām, to izmaiņām, mijiedarbību un izvietojumu; izmanto kartes, modeļus, teorijas diagrammas, matemātiskos, t. sk. statistiskos, aprēķinus.	
	Informācijpratība – izvērtē informācijas avotus un iegūst kvantitatīvus vai kvalitatīvus datus, pārveido un interpretē tos, izvēloties atbilstošu attēlošanas veidu (kartes, diagrammas, shēmas); izmanto datus, lai aprakstītu un raksturotu ģeogrāfiskus procesus, parādības un vietas, lietojot ģeogrāfiskos nosaukumus, terminus un jēdzienus.	
Komplekss pētījums	Risina kompleksu problēmu, veidojot zināšanu pārnesumu, saistot izpratni par satura elementiem jaunā situācijā.	25

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Satura moduļi un to īpatsvars

Satura modulis	Īpatsvars, %
Fiziskā ģeogrāfija	25 ± 5
Cilvēka ģeogrāfija	25 ± 5
Dabas un cilvēka mijiedarbība	25 ± 5
Kompleksu problēmu risināšana	25 ± 5

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmena darba uzbūve

Daļa	Maksimālais punktu skaits	Īpatsvars, %	Izpildes laiks, min
1. daļa. Zināšanas un izpratne	20	25	40
2. daļa. Prasmes	40	50	80
3. daļa. Komplekss pētījums	20	25	100

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Ģeogrāfija II indikatori atbilstoši satura moduļiem

Fiziskā ģeogrāfija – procesi Zemes sistēmās un to mijiedarbība

1. Procesi litosfērā

1. Zemes iekšējā uzbūve

- 1.1.1. Nosaka un nosauc Zemes iekšējās ģeosfēras, izmantojot modeļus – shēmas. (O 5.1.1., A 5.1.1.)
- 1.1.2. Skaidro Zemes iekšējo ģeosfēru veidošanos. (A 5.1.4.)
- 1.1.3. Apraksta Zemes iekšējo uzbūvi un tās ģeogrāfiskās atšķirības, izmantojot modeļus – shēmas, kartes. (O 5.1.1., A 5.1.1.)

1.2. Ģeoloģiskie procesi

- 1.2.1. Skaidro endogēno (tektonika, metamorfisms, magmatisms un seismiskā aktivitāte) un eksogēno (dēdēšana, erozija, akumulācija, sufozija, karsts) ģeoloģisko procesu darbību. (O 5.1.1., A 5.1.1.)
- 1.2.2. Nosaka teritorijas, kurām raksturīgs vulkānisms un seismiskā aktivitāte, izmantojot kartes. (O 5.1.1.)
- 1.2.3. Apraksta un salīdzina vulkānisma un seismiskās aktivitātes ģeogrāfisko izvietojumu, izmantojot kartes. (O 5.1.1., A 5.1.1.)
- 1.2.4. Skaidro vulkānisma un seismiskās aktivitātes cēloņus vietās ar atšķirīgu Zemes ģeoloģisko uzbūvi, izmantojot modeļus – shēmas, kartes. (A 5.1.1.)
- 1.2.5. Apraksta vulkānisma un seismiskās aktivitātes radītos primāros un sekundāros riskus. (O 5.1.1., A 5.1.2.)
- 1.2.6. Izvērtē un salīdzina vulkānisma un seismiskās aktivitātes riskus vietās ar atšķirīgu Zemes ģeoloģisko uzbūvi. (A 5.1.1.)

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Nepieciešamo resursu nodrošinājums

- Dators ar interneta pieslēgumu
- Ģeogrāfijas atlants (digitāls vai tradicionāls)
- Piekļuve vietnei [ArcGIS Online](#)
- Kalkulators.

Programma-<https://www.viaa.gov.lv/lv/valsts-parbaudes-darbu-programmas>

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

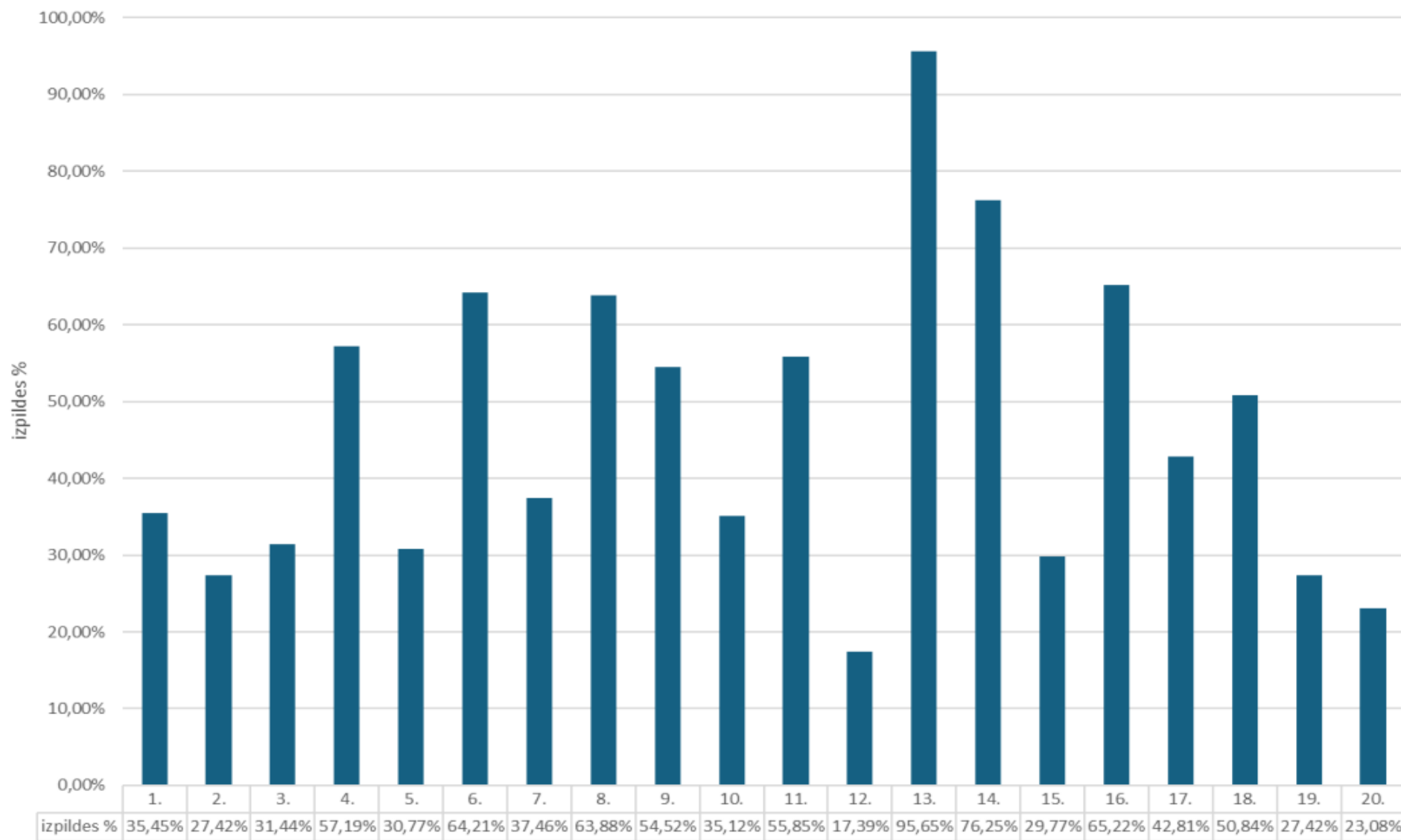
Rīcības vārdu skaidrojums

Darbības vārds	Skaidrojums
aprakstīt	Sistēmiski, noteiktā un loģiskā secībā izklāstīt, uzrakstīt atbilstoši noteiktiem kritērijiem, neiekļaujot pamatošanu, izskaidrošanu.
aprēķināt	Rēķinot iegūt skaitlisku rezultātu, parādot nozīmīgus risinājuma soļus vai aprēķina gaitu.
izvērtēt	Vērtējot, izspriežot noteikt, izsecināt kvalitāti, atbilstību noteiktām prasībām.
noteikt	Noskaidrot, pazīt, konstatēt atšķirīgās pazīmes (īpatnības, faktus, problēmas, argumentus).
pamatot	Izveidot skaidrojumu, izmantojot atsauci uz konkrētu informāciju (fakti, dati, cēloņi, novērojumi)
prognozēt	Pamatojoties uz konkrētiem faktiem, paredzēt (kā) turpmāko norisi, rezultātu, demonstrējot izpratni par norisi, rezultātu.
raksturot	Noteikt, aprakstīt, vērtēt būtiskās, raksturīgās īpašības, pazīmes.
salīdzināt	Noteikt kopīgās un/vai atšķirīgās īpašības, pazīmes pēc būtības salīdzināmiem veselumiem (objektiem, jēdzieniem, faktiem, procesiem, pazīmēm, problēmām, risinājumiem u. tml.), atsaucoties uz abiem vai visiem.
secināt	Veidot atzinumu, spriedumu, pamatojoties uz iegūtajiem faktiem, iepriekš veiktu analīzi, vērojumiem, cēloņsakarībām u. tml.
skaidrot	Detalizēti, saprotami, sistēmiski sniegt pārskatu (izklāstu, faktu kopumu, atzinumu u. tml.), formulēt galveno ideju (notikumus, procesus, parādības, iemeslus u. tml.), padarot to saprotamu.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

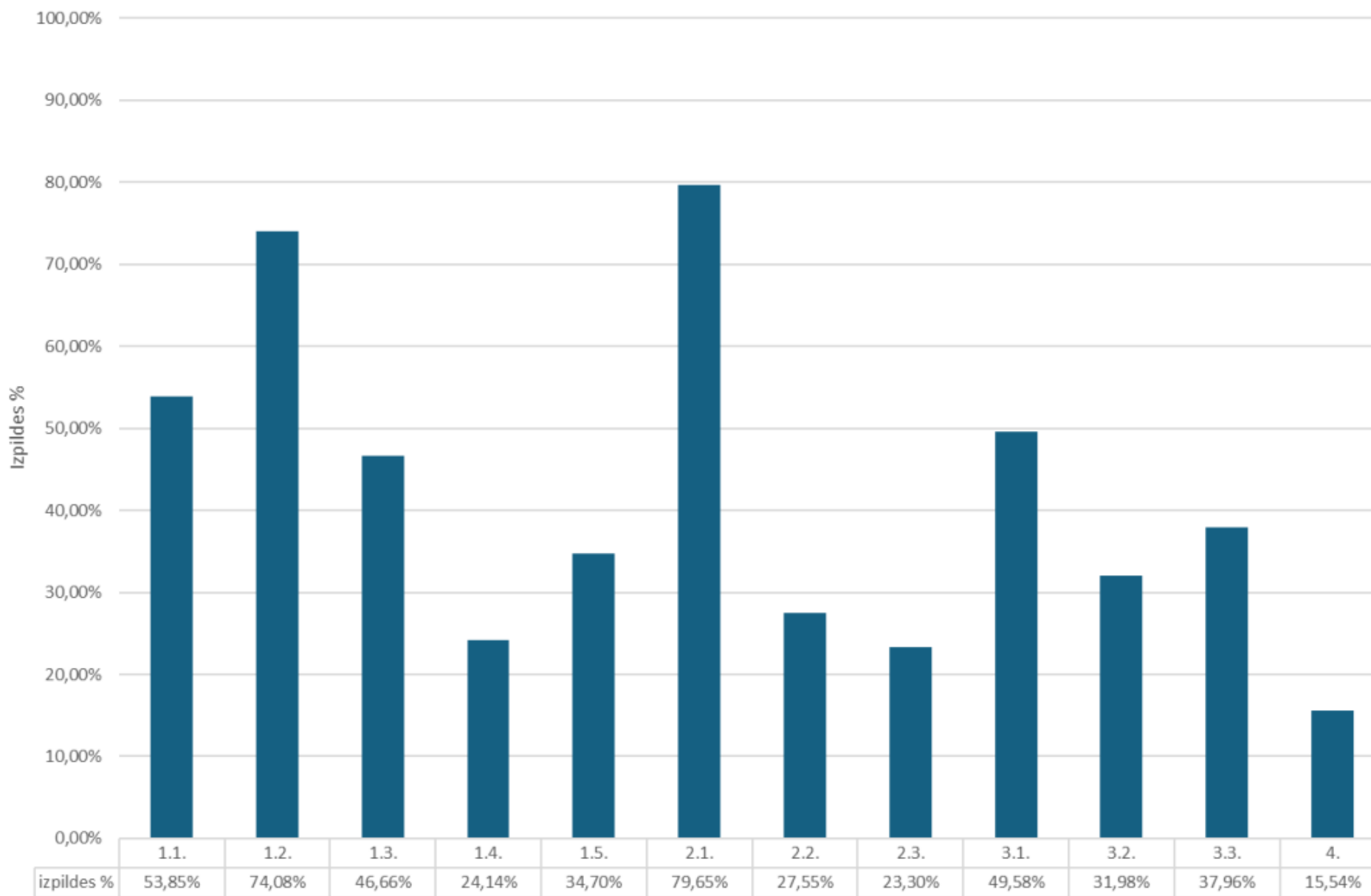
Daļas "Zināšanas un izpratne" uzdevumu izpilde 2024./2025. m.g.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

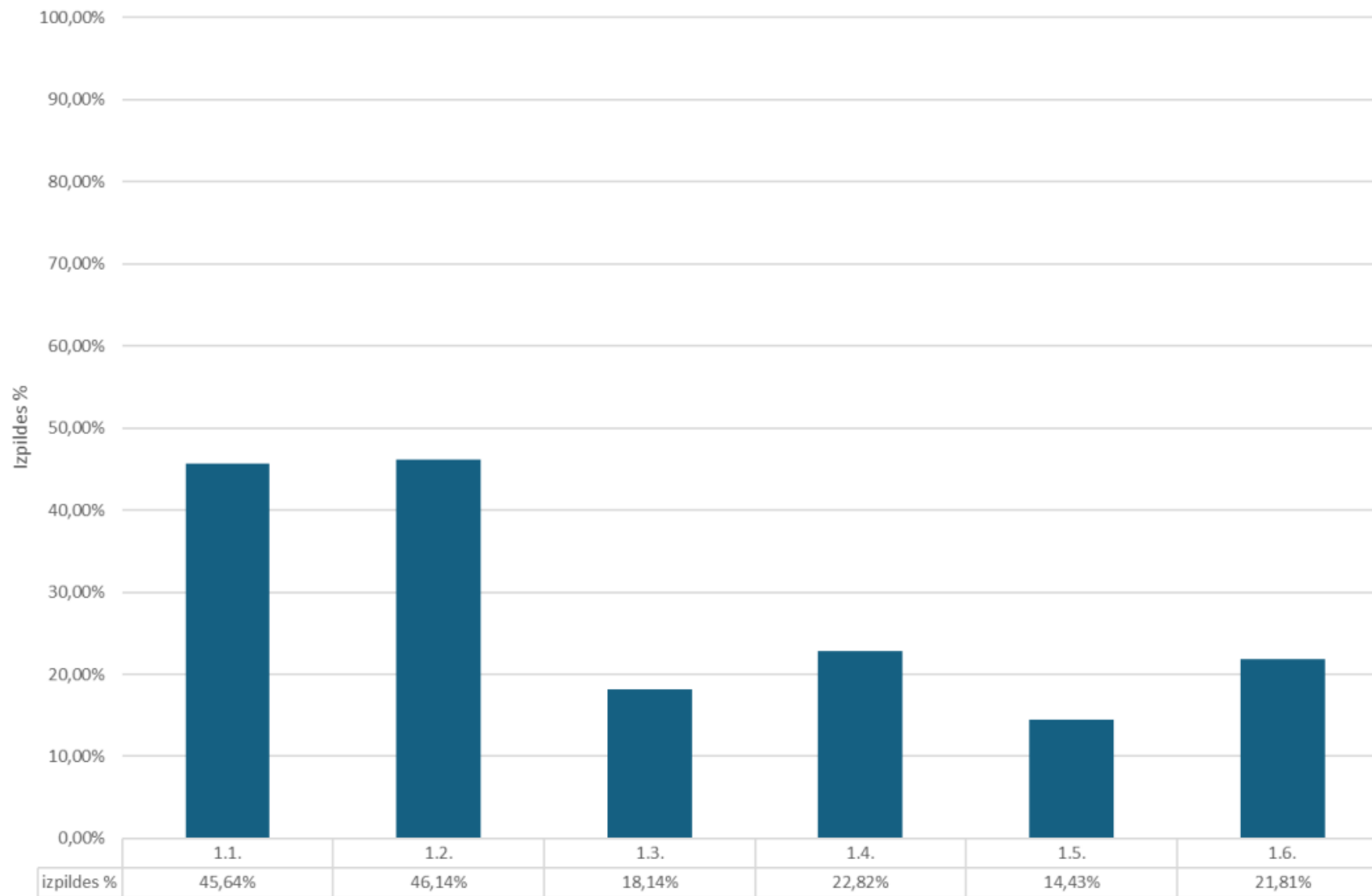
Eksāmens ģeogrāfijā (augstākais mācību satura apguves līmenis)
Daļas "Prasmes" uzdevumu izpilde
2024./2025. m.g.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

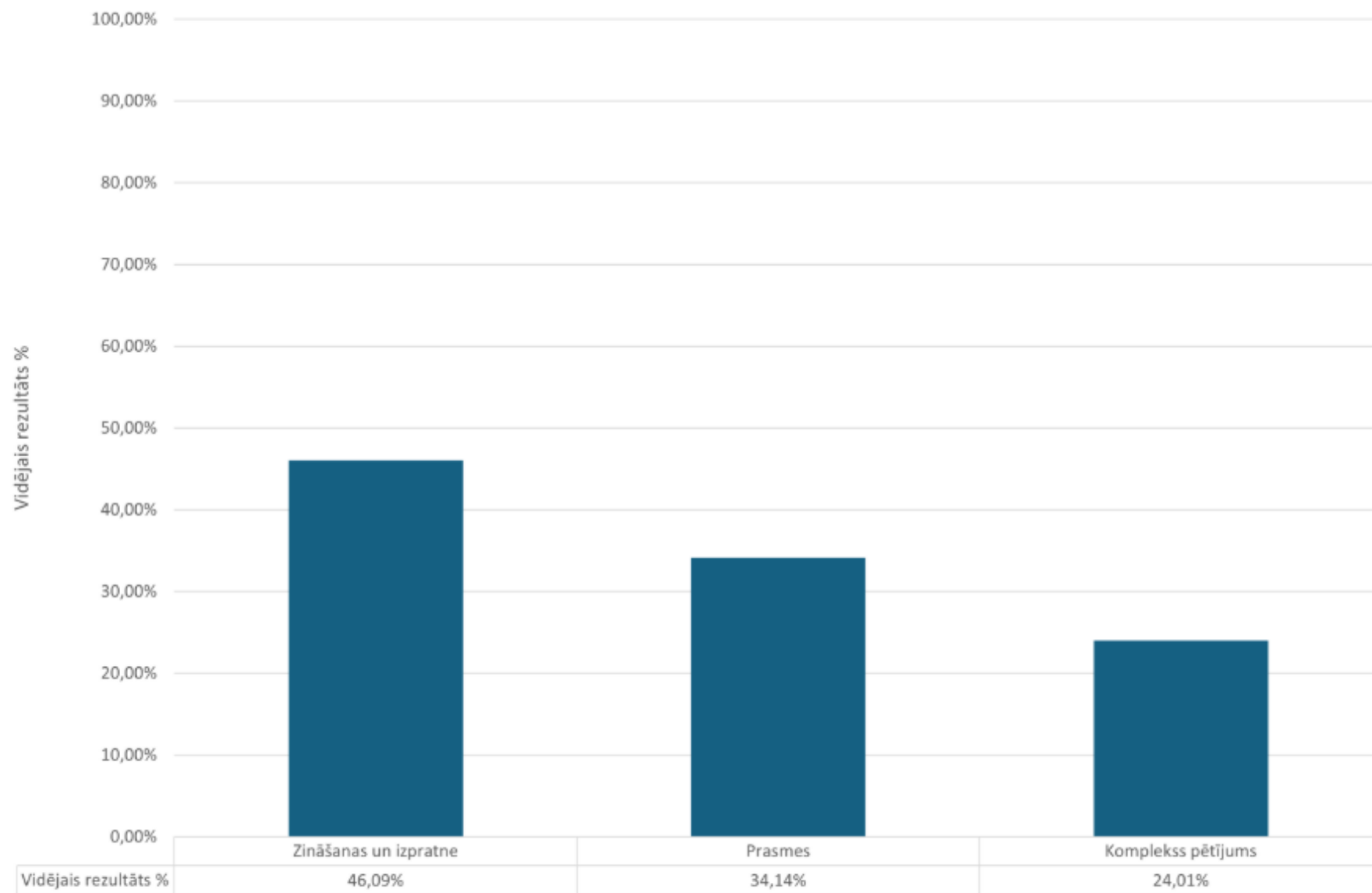
Eksāmens ģeogrāfijā (augstākais mācību satura apguves līmenis)
Daļas "Komplekss pētījums" uzdevumu izpilde
2024./2025. m.g.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmens ģeogrāfijā (augstākais mācību satura apguves līmenis)
Daļu salīdzinājums
2024./2025. m.g.

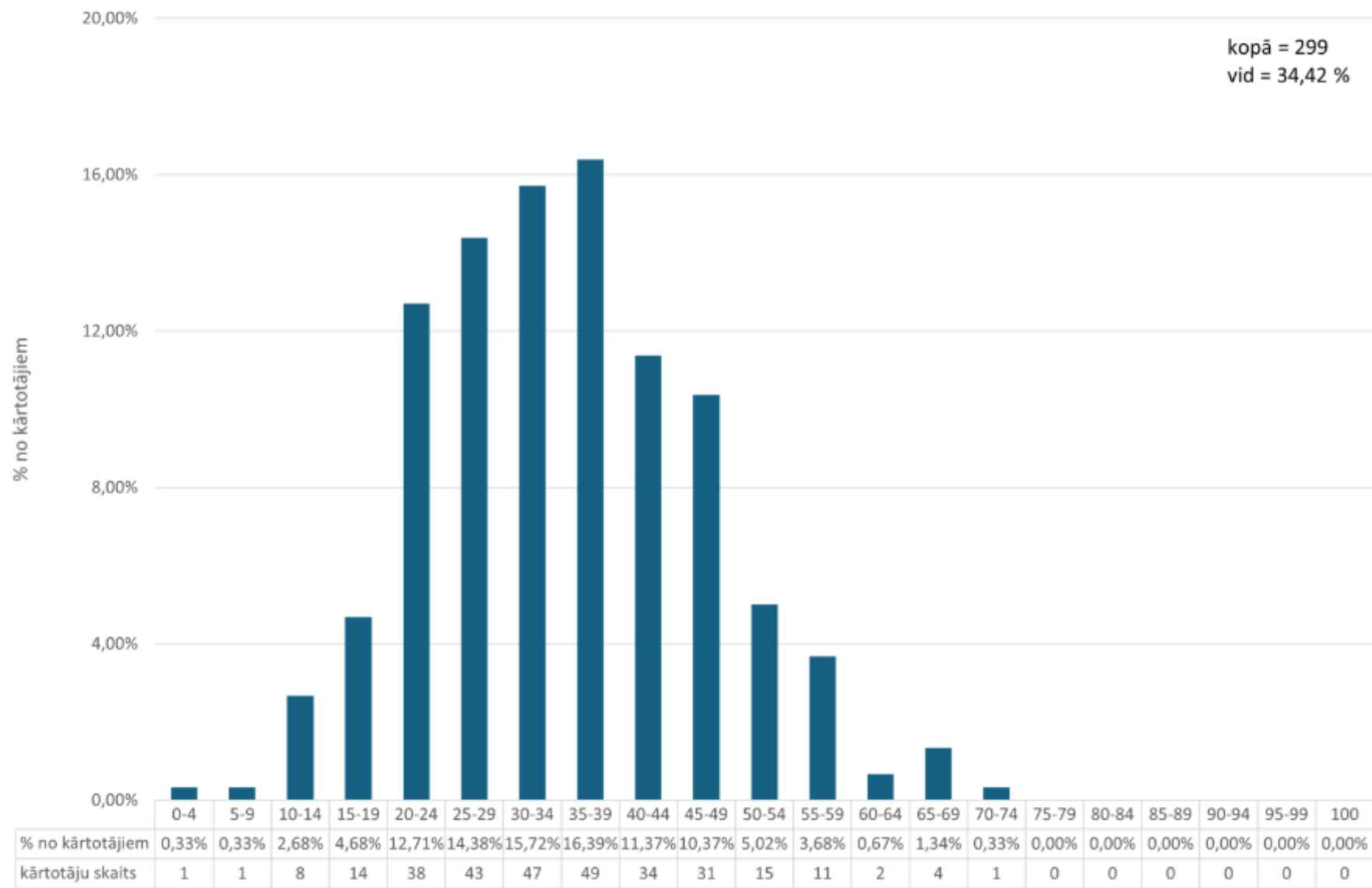

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Eksāmens ģeogrāfijā (augstākais mācību satura apguves līmenis)

Kopvērtējums %

2024./2025. m.g.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Kā vērtē skolēna sniegumu?

Punktu vērtēšana

Vērtēšanas piemērs:

1. (2 punkti) Apraksti globālas un lokālas klimata izmaiņu sekas Eiropā!

1 punkts – aprakstītas globālās sekas

1 punkts – aprakstītas lokālas sekas

Atbildes piemērs:

Globālas- vidējās temperatūras paaugstināšanās, ūdens līmeņa celšanās, plūdu riski.

Lokālas - konkrētā teritorijā: jūras krasta erozijas procesu palielināšanās, ekosistēmu izmaiņas, izmaiņas teritorijas saimnieciskajā darbībā.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Kā vērtē skolēna sniegumu?

Snieguma līmeņa apraksts

Vērtēšanas piemērs:

2. (4 punkti) Izvērtē, kā dabas un ekonomģeogrāfiskie apstākļi ir noteikuši šādu saimniecības specializāciju Balvu un Talsu novadā! Pamato atbildi!

Sācis apgūt 1p.	Turpina apgūt 2p.	Apguvis 3 p.	Apguvis padziļināti 4p.
aprakstīta viena novada saimniecības specializācija un to ietekmējošie dabas un ekonomģeogrāfiskajie apstākļi.	saskatīta sakarība starp vairākiem Balvu un Talsu novadu saimniecības specializācijas virzieniem un to attīstībai aktuālajiem dabas un ekonomģeogrāfiskajiem apstākļiem. Sakarības aprakstītas nepilnīgi .	saskatīta sakarība starp dabas un ekonomģeogrāfiskajiem apstākļiem Balvu un Talsu novadu saimniecības specializācijā, parādot vairāku faktoru mijiedarbību . Secinājumi ir loģiski un pamatoti ar informāciju no pieejamajiem avotiem, bet novērojamas neprecizitātes saistot tos ar saimniecības nozaru attīstības priekšnoteikumiem.	daudzpusīgi izvērtēta sakarība starp dabas un ekonomģeogrāfiskajiem apstākļiem Balvu un Talsu novadu saimniecības specializācijā, parādot vairāku faktoru mijiedarbību. Secinājumi ir loģiski, saistīti ar saimniecības nozaru attīstības priekšnoteikumiem un pamatoti ar informāciju no pieejamajiem avotiem. Korekti lietoti ģeogrāfiskie jēdzieni.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Kā vērtē skolēna sniegumu?

2.3.	Vērtē līmeņos			
	3 p.	Skaidrots, ka veģetāciju ietekmē nokrišņu sadalījuma atšķirības, kas saistītas ar reljefu .	Tenerifes ziemeļu daļa atrodas priekškalnē, nokrišņi tiek nesti no ziemeļiem, tie izkrīt šajā teritorijā. Salas vidienē atrodas vulkāns – augsts šķērslis. Izpaužas orogrāfiskais efekts – priekškalnē nogāzē nokrišņi ir, bet dienvidu pusē ir lietuss „ēna” – nemaz vai ļoti maz nokrišņu, tas ietekmē atšķirīgo veģetācijas daudzumu salas Z un D daļā. Tā kā Z daļā nokrišņu ir vairāk un tā ir līdzenāka, tad tā ir “zaļāka”.	3
	2 p.	Skaidrots, ka veģetācijas daudzumu ietekmē atšķirīgais mitruma daudzums.		
	1 p.	Aprakstītas nokrišņu sadalījuma atšķirības dažādās salas daļās.		
3.1.	Vērtē līmeņos			
	2 p.	Secinājums ir patiess un ietver vispārinājumu par novadu saimniecības specializāciju. Pamatojumam izmantoti dati .	Abos novados ir atšķirīga specializācija. Balvu novadā tā saistīta ar lauksaimniecību un mežsaimniecību, kas ir primārās saimniecības sektora nozares. Talsu novadā – kokapstrāde, kas ir sekundārā sektora nozare. Pēc apgrozījuma lielākais uzņēmums Balvu novadā ir zemnieku saimniecība “RIEKSTIŅI”, kuras apgrozījums 2022.g. bija 5 098 689.00 EUR. Talsu novadā – kokapstrādes uzņēmums SIA "Vika Wood" ar apgrozījumu 105 575 191.00 EUR.	2
	1 p.	Secinājums ir patiess un ietver vispārinājumu par novadu saimniecības specializāciju.		

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Kā vērtē skolēna sniegumu?

Snieguma līmeņa apraksts

Vērtēšanas piemērs:

3.(3 punkti) Uzraksti zinātnisku argumentu, kurš apstiprinātu skolēna secinājumu un sniegtu pretargumentu!

0 punkti	1 punkts	2 punkti	3 punkti
nav uzrakstīts zinātnisks arguments, vai tas nav saistīts ar situāciju.	formulē ar hipotēzi saistītu apgalvojumu.	formulē ar hipotēzi saistītu apgalvojumu, kuru apstiprina ar atbilstošiem pierādījumiem.	formulē ar hipotēzi saistītu apgalvojumu, kuru apstiprina ar atbilstošiem pierādījumiem, un pamato apgalvojuma saistību ar pierādījumiem.

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Kā palīdzēt skolēnam sagatavoties eksāmenam?

1. Kas ir globāls - lokāls, primārs - sekundārs?
2. Ko nozīmē apraksti, skaidro, raksturo?
3. Problēmas ar terminoloģiju
4. Kā izmanto kartogrāfisko materiālu?
5. Kā veido karti, pievieno kartes slāņus? Kā izveidoto karti pievieno eksāmena darbam?
6. Kādi aprēķini tiek izmantoti?
7. Kas ir zinātnisks arguments?

Valsts izglītības attīstības aģentūra

Paldies par uzmanību!

Jautājumi, komentāri:

vita.jaunozola@viaa.gov.lv

iveta.eglite@gmail.com